

תורה אור • פרשת וישב • מאמר 5

כה אמר ה' צבאות אם בדרכי תלך כו'...

כך אמר ה' צבאות: אם תלכו בדרכיי

מלאכים ונשמות למעלה הם בבחינת "עומדים", קבועים במדרגה אחת; רק נשמה המלוכשת בגוף ונפש הבהמית יכולות "ללכת", ובאמצעות עבודתן הן מניעות הן כלפי מעלה הן כלפי מטה, ואפילו את המלאכים. לשם כך יש תחילה "לשפוט" את נפש הבהמית במלחמה הנמשכת לאורך הגלות, ושיגיע למלואו לעתיד לבוא

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likkuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeishev/5/

הנקודה

מלאכים ונשמות למעלה הם בבחינת "עומדים", קבועים במדרגה אחת; רק נשמה המלוכשת בגוף ונפש הבהמית יכולות "ללכת", ובאמצעות עבודתן הן מניעות הן כלפי מעלה הן כלפי מטה, ואפילו את המלאכים. לשם כך יש תחילה "לשפוט" את נפש הבהמית במלחמה הנמשכת לאורך הגלות, ושיגיע למלואו לעתיד לבוא.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר פותח בהבטחת זכריה ליהושע הכהן הגדול: "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". המלאכים, וכן הנשמות קודם ירידתן, נקראים "עומדים" מפני שהם עשויים מאותיות אלוקיות, שהן סבילות כאבנים. המלאכים נעים רק כאשר ישראל אומרים את הקדושה למטה. כדי להסביר זאת, אדמו"ר הזקן מבחין בין האור הממלא כל עלמין לבין האור הסובב כל עלמין. הנשמה יורדת כדי לברר את נפש הבהמית, ששורשה בחיות הקודש, ולמעלה יותר בעולם התוהו, נעלה משורש הנפש האלקית. כמו סוס הנושא את רוכבו למרחקים גדולים יותר מכפי שיוכל ללכת ברגל, נפש הבהמית לאחר בירורה מרוממת את התפילה בעוצמה כזאת, עד שהיא מניעה את המלאכים כלפי מעלה. באמצעות התורה ותר"ג המצוות ושבע מצוות דרבנן, העולות בגימטריה לכתר, ישראל ממשיכים גם את האור הסובב כל עלמין כלפי מטה, וגם אותו מקבלים המלאכים. אלו הם שני ה"מהלכים". הם תלויים ב"אם בדרכי תלך" — התורה והמצוות — וב"לשפוט" בנחישות את נפש הבהמית. לעתיד לבוא אפילו ה"שוב" יהיה בבחינת הליכה, כשם שחג החנוכה בא לאחר מלחמתו.

מבנה

1	השאלה: מהלכים בין העומדים	¶1-2
המלאכים והנשמות למעלה הם "עומדים" מפני שמקורם באותיות אלוקיות, שהן סבילות כאבנים; רק נשמות בגופים הן "מהלכים".		
2	קדושת המלאכים ושני האורות	¶3-4
המלאכים נעים רק בתגובה לקדושה של ישראל; האור הממלא כל עלמין נמשך ממלכותו של ה', ואילו "קדוש" המשולש ממשיך את האור הסובב כל עלמין.		
3	ירידת הנשמה והמלחמה בנפש הבהמית	¶5-9
הנשמה יורדת כדי לברר את נפש הבהמית; באמצעות קריאת שמע והברכות שלפניה, המגיעות לשורשה הנעלה בחיות הקודש, היא נכפפת ומשתנה, במלחמה הנמשכת לאורך כל הגלות.		
4	סוס ורוכבו: העלייה מלמטה למעלה	¶10-11
כאשר הנפש האלקית רוכבת עליה, נפש הבהמית עולה בעוצמה רבה יותר ומעלה את המלאכים בתפילה.		
5	תורה וכתר: ההמשכה מלמעלה למטה	¶12-14
באמצעות התורה ותר"ג המצוות ושבע מצוות דרבנן, ישראל ממשיכים את האור הסובב כל עלמין כלפי מטה; המלאכים מקבלים את שתי התנועות, את ה"מהלכים" שבתוך "העומדים".		

6 התנאים: בדרכי ושפוט את ביתי

כוחם של ישראל נמשך מיעקב, הברית התיכון, ועובר דרך התורה והמצוות כולן; יש לשלוט בנפש הבהמית בנחישות, בדומה לזיעת החיות ההופכת לנהר של אש, ולשמור עליה כמו על חצר פתוחה.

7 לעתיד לבוא וחנוכה

21

כעת העבודה היא רצוא ושוב; לעתיד לבוא גם השוב יהיה בבחינת הליכה, אך תחילה באה המלחמה, כמו בחנוכה ובפורים.

מושגים

עמידה והליכה עומדים ומהלכים

נבראים הקבועים במדרגה אחת — מלאכים ונשמות למעלה — לעומת נשמות בגופים, שיכולות לעלות ממדרגה למדרגה.

האור הממלא כל עלמין והאור הסובב כל עלמין ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין

אור אלוקי המותאם לכל נברא, לעומת אור גדול מכדי להיכנס לעולמות, הפועל בהם מבחוץ.

אתכפיא ואתהפכא אתכפיא ואתהפכא

הכנעת נפש הבהמית, ולאחר מכן הפיכתה כך שגם היא תרצה רק את ה'

סוס ורוכב וסוס ורוכבו

המשל לנפש הבהמית, אשר נושאת את הנפש האלקית ומגיעה רחוק יותר מכפי שיכולה הנפש האלקית להגיע לבדה.

תרי"ג המצוות ושבע מצוות דרבנן ככתרת ר"ך בגימטריא כתר

תרי"ג מצוות התורה ושבע מצוות דרבנן עולות בגימטריה לכתר — המדרגה שלמעלה מהשתלשלות — וממנה ישראל ממשיכים את האור הסובב כל עלמין.

רצוא ושוב רצוא ושוב

הכיסופים כלפי מעלה והחזרה כלפי מטה בעבודה כעת; לעתיד לבוא שניהם יהיו בבחינת "הליכה".

קטע 1 • 11-2

השאלה: מהלכים בין העומדים

1 כה אמר^{1,2} ה' צבאות אם בדרכי תלך כו' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. להבין מהו ענין מהלכים³ בין העומדים.

"כך אמר ה' צבאות: אם תלך בדרכי וגו', ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". [עלינו] להבין מה פירוש "מהלכים בין העומדים".

המאמר פותח בהבטחת ה' ליהושע הכהן הגדול בחזון זכריה: אם ילך בדרכי ה', יינתנו לו "מהלכים" בין "העומדים". השאלה היא מה פירוש "להיות "הולך" בין מי ש"עומדים".

הנה נודע שהמלאכים נק' עומדים כמ"ש שרפים עומדים.⁴ וגם הנשמות קודם בואם לעוה"ז נק' ג"כ עומדים⁵

, ידוע שהמלאכים נקראים "עומדים", כמו שכתוב "שרפים עומדים". גם הנשמות, קודם בואן לעולם הזה, נקראות "עומדות".

המלאכים מתוארים כ"עומדים" מפני שהם נשאים בדרגה קבועה. גם הנשמות, קודם ירידתן והתלבשותן בגוף, נמצאות במצב קבוע זה של "עמידה".

כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו.⁶ רק אחרי ירידת הנשמות לעוה"ז בהתלבשותן בגוף ונפש הבהמית נק' מהלכים.

כמו שכתוב "חי ה' אשר עמדתי לפניו". רק לאחר ירידת הנשמות לעולם הזה, כשהן מתלבשות בגוף ונפש הבהמית, הן נקראות "מהלכים".

דברי הנביא "אשר עמדתי לפניו" מלמדים שנשמה במצבה הרוחני נקראת "עומדת". רק לאחר שהיא מתלבשת בגוף ונפש הבהמית היא יכולה להיות "הולכת" — להתקדם ולעלות מדרגה לדרגה.

2 והטעם שהמלאכים ונשמות נק' עומדים כי שרש התהוותם הוא מבחי" אותיות והמלאכים הם מאותיות הדבור⁷ כמ"ש וברוח פיו כל צבאם.⁸

והטעם לכך שהמלאכים והנשמות נקראים "עומדים" הוא ששורש התהוותם מבחינת אותיות. המלאכים נובעים מאותיות הדיבור, כמו שכתוב "וברוח פיו כל צבאם".

המלאכים והנשמות "עומדים" מפני שנבראו מ"אותיות" אלוקיות. המלאכים נובעים מדיבורו של ה', ככתוב שצבא השמים נברא ברוח פיו.

וישראל עלו במחשבה^{9,10} הם מאותיות המחשבה והאותיות הם בחי' דומם כמ"ש בסי' שתי אבנים בונות¹¹ כו' לפי שהן בטילות לגבי השכל המנהיגן

וישראל, שעלו במחשבה, נובעים מאותיות המחשבה. האותיות הן בחינת דומם, כמו שנאמר בספר יצירה: "שתי אבנים בונות" וגו', מפני שהן בטילות לשכל המנהיג אותן

נשמות ישראל נובעות ממקור נעלה יותר — מחשבתו של ה' — אך גם המחשבה מורכבת מאותיות. ספר יצירה מכנה את האותיות "אבנים", דבר דומם, מפני שאין להן רצון משל עצמן; הן מקבלות את צורתן מן הרעיון שהן מבטאות

כי האותיות הן לפי השכל כו' ולכך נק' עומדים כבחי' דומם שאין להם בחי' הילוך.

שהרי האותיות מותאמות לשכל וגו'. לכן הן נקראות "עומדות", בדומה לבחינת הדומם, שאין לה יכולת הליכה

מכיוון שהאותיות נעות רק בהתאם לשכל המניע אותן, הנבראים שנוצרו מאותיות דומים לדומם. הם נשארים במקומם ואינם יכולים להתקדם בכוחות עצמם מדרגה לדרגה

קטע 2 • 31-4

קדושת המלאכים ושני האורות

3 ומי'ש ובשתים יעופף¹² הרי שמצינו להם בחי' הילוך הוא ע"י אתעדל"ת¹³ כשישראל אומרים קדושה למטה גם המלאכים אומרים קדוש למעלה ואזי נאמר ובשתים יעופף וקרא זה אל זה¹⁴ כו'.

ואשר כתוב "ובשתים יעופף", ומכאן שמצאנו בהם בחינת הליכה — הרי זה באמצעות אתערותא דלתתא. כשישראל אומרים קדושה למטה, גם המלאכים אומרים "קדוש" למעלה, ואז נאמר "ובשתים יעופף" ו"וקרא זה אל זה" וגו'

ובכל זאת, ישעיהו אומר שהשרפים "מעופפים", כלומר נעים. תנועה זו אינה נובעת מהם עצמם: היא מתעוררת כשישראל אומרים קדושה למטה, ואז המלאכים אומרים "קדוש" למעלה ונכנסים לתנועה

אך להבין ביאור הדבר איך הוא אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת הנה נודע שיש ב' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע.

אך כדי להבין כיצד מתרחשת אתערותא דלעילא באמצעות אתערותא דלתתא, ידוע שיש שתי בחינות: ממלא כל עלמין וסוכב כל עלמין

כדי להבין כיצד היוזמה של ישראל למטה מעוררת תגובה מלמעלה, אדמו"ר הזקן מציג שני סוגים של אור אלוקי. האחד נכנס לכל עולם וממלא אותו; האחר נעלה מכדי להיכנס לעולמות ומקיף את כולם

פ"י ממכ"ע היינו לפי סדר המדרגות בהשתלשלות וירידות המדרגות מעילה לעילה כו' ומהוה ומחיה לכאוי"א לפי מזגו ותכונתו בבחי' השתלשלות ממש והשפעת המשכת חיות זה הוא מבחי' מלכותו ית' מלכותך מכ"ע¹⁵ וכבוד הדר מלכותו.¹⁶

פירוש ממלא כל עלמין הוא לפי סדר המדרגות שבהשתלשלות וירידתן, מעילה לעילה וגו'. הוא מהוה ומחיה כל אחד לפי מזגו ותכונתו, בדרך של השתלשלות ממש. השפעה והמשכה זו של חיות היא מבחינת מלכותו יתברך: "מלכותך מלכות כל עולמים" ו"כבוד הדר מלכותו".

האור הממלא את כל העולמות יורד שלב אחר שלב, כשכל דרגה גורמת לדרגה הבאה, ומחיה כל נברא בהתאם לטבעו. המשכת חיות מדורגת זו באה ממלכותו של ה', כפי שנאמר בפסוקים על מלכותו בכל העולמות.

פ"י הדר הוא תפארת גדולתו ית' ברבוא רבבות עולמות אלף אלפין ישמשונה¹⁷ כו' ולגדודיו אין מספר¹⁸ שכל זה יקר תפארת גדולתו ית' ואין זה

פירוש "הדר" הוא תפארת גדולתו יתברך ברבבות רבבות עולמות: "אלף אלפין ישמשונה" וגו', ו"לגדודיו אין מספר". כל זה הוא יקר תפארת גדולתו יתברך, ואין זה

"הדר" מלכותו הוא ריבוי העולמות והמלאכים הרבים מספור המשרתים אותו. כל הריבוי הזה אינו אלא כבוד תפארת גדולתו כמלך.

אלא מבחי' מלכותו ית' וכל המלאכים זמירות יאמרו רק למלך אל חי וקים כי הוא לבדו פ"י בבחי' עצמותו ית' מרום וקדוש כו'.

אלא מבחינת מלכותו יתברך. כל המלאכים אומרים זמירות רק "למלך אל חי וקיים", כי הוא לבדו — כלומר, בעצמותו ממש יתברך — "מרום וקדוש" וגו'.

כל אלה נובעים רק ממלכותו, מהבחינה שבה ה' הוא מלך על הבריא. המלאכים שרים לו כמלך, אך הוא לבדו, בעצמותו ממש, "מרום וקדוש" ונעלה מכל מה שהם יכולים להשיג.

4 וע"ז אומרים ג"פ קדוש להיות המשכת קדושה עליונה מאא"ס ב"ה¹⁹ הסוכ"ע עד שיהיה הוי"ה צבאות ולהיות מכה"כ.²⁰

ולכן הם אומרים "קדוש" שלוש פעמים, כדי להמשיך קדושה עליונה מאור אין סוף ברוך הוא, סובב כל עלמין, עד שיהיה "הוי"ה צבאות", וכדי שתהיה "מלא כל הארץ כבודו".

אמירת "קדוש" שלוש פעמים ממשיכה קדושה נעלית מן האור המקיף את כל העולמות אל תוך העולמות. היא נעשית "הוי"ה צבאות" — ה' כאדון הצבאות — וממלא את הארץ כולה בכבודו.

ופי' כבודו התלבשותו וגם כבוד בגימ' ל"ב הם ל"ב נ"ח שבחי' התלבשות אא"ס ב"ה היא בחכמה וכמ"ש (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית²¹ וכתוב מלאה הארץ קניניך.

פירוש "כבודו" הוא התלבשותו. נוסף על כך, "כבוד" בגימטריה ל"ב, והם ל"ב נתיבות חכמה, שכן התלבשות אור אין סוף ברוך הוא היא בחכמה. וכמו שכתוב (תהלים קד) "מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית", וכן כתוב "מלאה הארץ קניניך"

"כבוד" פירושו שה' מתלבש בתוך הבריאה. ערכו המספרי של "כבוד" הוא 32, רמז לל"ב נתיבות חכמה, שכן אורו של ה' מתלבש בעולם באמצעות החכמה, כפי שנאמר: "כולם בחכמה עשית"

קניניך הם בחי' קנה חכמה קנה בינה²² והן מלא כל הארץ שהוא ענין התלבשות אא"ס ב"ה בבחי' ממכ"ע ונקי' יחוד קוב"ה ושכינתיה:²³

"קניניך" הם בחינת "קנה חכמה, קנה בינה", והם הם "מלא כל הארץ". זהו ענין התלבשות אור אין סוף ברוך הוא בבחינת ממלא כל עלמין, והוא נקרא יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה

ה"קנינים" הממלאים את הארץ הם חכמה ובינה, ככתוב במשלי "קנה חכמה, קנה בינה". האור המתלבש בעולם הוא ממלא כל עלמין, והחיבור שלו עם העולם נקרא יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה

קטע 3 • 51-9

ירידת הנשמה והמלחמה בנפש הבהמית

5 והנה נודע כי תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז לא ירדה בשביל עצמה כי הנשמה א"צ תיקון לעצמה^{24, 25}

, ידוע שתכלית ירידת הנשמה לעולם הזה אינה לצורך עצמה, שכן הנשמה אינה זקוקה לתיקון לעצמה

הנשמה לא ירדה לעולם הזה לתועלת עצמה. מצד עצמה היא כבר שלמה ואינה זקוקה לתיקון

אלא עיקר ירידתה להתלבש בנה"ב כדי להיות בחי' אתכפייא ואתהפכא בנה"ב עד שלא יהיה לה כ"א רצון אי' לאביה שבשמים וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי²⁶ בארץ.

אלא עיקר ירידתה הוא להתלבש בנפש הבהמית, כדי לפעול בה אתכפייא ואתהפכא, עד שלא יהיה לה אלא רצון אחד — לאביה שבשמים. וכמו שכתוב: "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ"

תכלית הירידה היא להתלבש בנפש הבהמית ולזכך אותה: תחילה לכפות אותה, ולאחר מכן להפוך אותה, אתהפכא. המטרה היא שגם הנפש הבהמית תרצה רק את ה', ככתוב: "ועמך לא חפצתי בארץ"

6 והיינו ע"י נפש האלקית המתלבשת בה המשכלת ומתבוננת בה' אחד בקי"ש שמע ישראל²⁷ שמע לי הבנה²⁸ איך הוא ית' אחד בשמים וארץ.

והדבר נעשה באמצעות הנפש האלקית המתלבשת בה, המשכילה ומתבוננת באחדות ה' בקריאת שמע — "שמע ישראל"; "שמע" והדבר נעשה באמצעות הנפש הבהמית באמצעות התבוננות באחדות ה' שבקריאת שמע. "שמע" פירושו "הבן": יש לתפוס שה' אחד בשמים ובארץ

והח' והד' שהם ז' רקיעים והארץ וד' רוחות העולם כולם בטלים לבחי' האל"ף הוא יחודו ית' כי הוא לבדו הוא כמו קודם שנברא העולם כי אני ה' לא שנית²⁹.

החי"ת והד', שהן שבעת הרקיעים והארץ וארבע רוחות העולם, כולן בטלות לאל"ף, שהיא אחדותו יתברך, כי הוא לבדו הוא כפי שהיה קודם שנברא העולם, כמו שכתוב "כי אני ה' לא שנית".

את המילה "אחד" אפשר לפרש לפי אותיותיה: חי"ת (8) היא שבעת הרקיעים והארץ, ודל"ת (4) היא ארבע רוחות העולם. כולן בטלות לאל"ף, אחדותו של ה'. ה' נשאר לבדו בדיוק כפי שהיה קודם הבריאה, ככתוב "אני ה' לא שנית".

7 וברוך שאמר והיה העולם באמירה אחת. רק בשכמל"ו שבחי' מלכותו ית' הוא שמחיה ומהווה את כל העולמות מאין ליש להיות נראה ונגלה לעיני בשר ליש ודבר בפ"ע כו'. ועי"ז ואהבת בכל לבבך³⁰ בשני יצריך.³¹

ו"ברוך שאמר והיה העולם" באמירה אחת. אלא ש"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" מתייחס לבחינת מלכותו יתברך, המחיה ומהווה את כל העולמות מאין ליש, כך שהם נראים ונגלים לעיני בשר כיש וכדבר בפני עצמו וכו'. ועל ידי כך באים ל"ואהבת בכל לבבך" — בשני יצריך.

העולם נברא באמירה אלוקית אחת. דווקא מלכות ה', שעליה נאמר "ברוך שם כבוד מלכותו", גורמת לעולמות להיראות לעיני בשר כדברים נפרדים. ההתבוננות בשני הדברים מובילה לאהבת ה' "בכל לבבך"; חז"ל פירשו זאת כאהבה בשני היצרים, ביצר הטוב וביצר הרע.

אך קודם ק"ש תקנו חכמים³² שתיים לפני³³ לקיום הק"ש ומתחילין תחלה לספר מענין המלאכים איך שהם מקדישים ומעריצים כו' והאופנים ברעש גדול כו'.

אבל לפני קריאת שמע תיקנו חכמים שתי ברכות לפני, כדי לקיים את קריאת שמע. תחילה מתחילים לספר על המלאכים, כיצד הם מקדישים ומרוממים וכו', ו"האופנים ברעש גדול" וכו'.

לפני קריאת שמע תיקנו חכמים שתי ברכות. הראשונה מתארת כיצד המלאכים מקדישים את ה', וכיצד האופנים מתרוממים ברעש גדול.

כי הנה להיות קיום ואהבת בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאתכפא ולאיתהפכא הוא ע"י מלחמה גדולה

שהרי קיום "ואהבת" בשני יצריך, כך שגם היצר הרע יגיע לאתכפא ולאיתהפכא, נעשה באמצעות מלחמה גדולה.

כדי לאהוב את ה' גם עם היצר הרע — כלומר, להכניע אותו ואחר כך להפוך אותו — נדרשת מלחמה גדולה.

וכמ"ש ולאום מלאום יאמץ³⁴ וכתוב ויאבק איש עמו^{35,36} עד עלות השחר שעד עלות השחר לע"ל כל ימי משך זמן הגלות הכל היא בבחי' מלחמה.

וכמו שכתוב "ולאום מלאום יאמץ", וכן כתוב "ויאבק איש עמו עד עלות השחר": עד עלות השחר שלעתיד לבוא, כל ימי משך זמן הגלות, הכול נתון במצב של מלחמה.

הפסוקים על המאבק בין יעקב לעשו מלמדים על מלחמה זו. "עד עלות השחר" רומז לעתיד לבוא; במשך כל זמן הגלות עבודת ה' היא מלחמה.

8 וכתוב ורב יעבד צעיר³⁷ בחי' רב הוא בחי' לפני מלך מלך³⁸ כו'. אלא שירדה ונפלה בשבה"כ כנודע.

וכתוב "ורב יעבד צעיר". בחינת "רב" היא בחינת "לפני מלך מלך" וכו', אלא שהיא ירדה ונפלה בשבירת הכלים, כידוע

"ורב יעבד צעיר" נדרש כאן על הנפש הבהמית המשרתת את הנפש האלקית. הנפש הבהמית היא ה"רב", משום ששורשה בעולם התוהו, "לפני מלך מלך", שהוא למעלה מן העולם המסודר; היא נפלה בשבירת הכלים.

וירידה זו מאיגרא רמא³⁹ כו' היא צורך עליי עיי' ישראל בנפשות אלקיות שבהם למשול ולשלוט על רוח הנה"ב עד שתשוב להיות בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו' ואין הדינן נמתקין אלא בשרשן.⁴⁰

וירידה זו, מ"איגרא רמא" וכו', היא לצורך עלייה, באמצעות ישראל והנפשות האלקיות שבהם, המושלות ושולטות על רוח הנפש הבהמית, עד שהיא חוזרת להיות בבחינת אתכפיא ואתהפכא וכו'. ואין הדינים נמתקים אלא בשורשם.

הנפילה מגובה רב נועדה לעלייה: כאשר הנפש האלקית מושלת בנפש הבהמית והופכת אותה, היא מתעלה למעלה ממדרגתה הקודמת. הכוחות הקשים נמתקים רק כאשר מגיעים לשורשם, ולכן יש להגיע אל הנפש הבהמית דרך מקורה.

9 ולכך אי"א להכניע ולכבוש את רוח הנה"ב תחת ממשלת הנה"א⁴¹ כ"א עיי' שרשה של הנה"ב שמקור חוצבה ויסודתה בהררי קדש⁴² הוא מחיות הקדש שבמרכבה פני ארי' פני שור⁴³ כו'.

ולכן אי אפשר להכניע ולכבוש את רוח הנפש הבהמית תחת ממשלת הנפש האלקית אלא באמצעות שורש הנפש הבהמית, שמקור חציכתה ויסודה בהררי קודש הוא מחיות הקודש שבמרכבה: "פני אריה, פני שור" וכו'.

הנפש האלקית אינה יכולה להתגבר על הנפש הבהמית ישירות. עליה להגיע לשורש הקדוש של הנפש הבהמית: חיות המרכבה האלוקית שראה יחזקאל, שפניהן פני אריה ופני שור.

ולכך צריך להזכיר לפני תחלה איך שהמלאכים וחיות הקדש מקדישים וממליכים כו'. ומזה יבא לקיום הקיי"ש⁴⁴ להיות ואהבת בכל לבבך בשני יצריך.

ולכן צריך להזכיר לפני תחילה כיצד המלאכים וחיות הקודש מקדישים וממליכים וכו'. מכך מגיעים לקיום קריאת שמע, "לואהבת בכל לבבך" — בשני יצריך.

לכן הברכות שלפני קריאת שמע מתארות תחילה כיצד המלאכים וחיות הקודש מקדישים את ה' וממליכים אותו. כאשר הנפש הבהמית שומעת כיצד שורשה שלה בטל לפני ה', הדבר מעורר אותה ומוכיל לאהבת ה' בשני היצרים.

והנה בקיי"ש ממשיכים לה בחי' בטול ממש בה' אחד במסי"נ ממש באור אי"ס ב"ה הסוכי"ע עד שתתפשט לצאת מנרתקה כו':

והנה בקריאת שמע ממשיכים אליה בחינת ביטול ממש ב"ה אחד", במסירות נפש ממש, באור אין סוף ברוך הוא הסוכב כל עולמין, עד שהיא מתפשטת לצאת מנרתקה וכו'.

בקריאת שמע ממשיכים בנפש ביטול אמיתי לפני אחדותו של ה', במסירות נפש. הדבר נובע מהאור המקיף את כל העולמות, ועוצמתו גדולה כל כך עד שהנפש משתוקקת לצאת מן הגוף, "נרתיקה".

קטע 4 • 101-11

סוס ורוכבו: העלייה מלמטה למעלה

10 והענין כמ"ש סוס ורוכבו רמה בים.⁴⁵ שהסוס בטל לגבי רוכבו שבלתי הרוכב אין מעלת הסוס כלום והענין הוא כמו שכתוב "סוס ורוכבו רמה בים". הסוס בטל לגבי רוכבו; בלי הרוכב אין למעלת הסוס כל ערך.

שירת הים מציגה את המשל של סוס ורוכבו. הסוס כפוף לרוכבו, ובלי הרוכב כוחו אינו משיג דבר.

אבל כשיש רוכב עליו ניכר מעלת הסוס ביותר שיכול לרוץ למקום שאין הרוכב יכול לילך מצד עצמו. אבל כאשר רוכב עליו רוכב, מעלת הסוס ניכרת עוד יותר, שכן הוא יכול לרוץ למקום שהרוכב אינו יכול להגיע אליו בכוחות עצמו.

כשהרוכב עליו, כוחו של הסוס מתגלה ביתר שאת: הוא יכול לשאת את הרוכב למקומות שלא היה יכול להגיע אליהם ברגל. כך הנפש הבהמית נושאת את הנפש האלקית.

11 וכך בחי' נה"ב מצד עצמה היא מקושרת למטה אבל כשרוכב עליה הנה"א המתלבשת בה הנה זאת תהיה העלאת הנפש הבהמית ביתר שאת וביתר עז⁴⁶ במס"נ ממש.

וכך גם בחינת הנפש הבהמית, מצד עצמה, קשורה למטה. אבל כאשר הנפש האלקית, המלוכשת בה, רוכבת עליה, הרי זו העלאת הנפש הבהמית ביתר שאת וביתר עז, במסירות נפש ממש.

כאשר היא לעצמה, הנפש הבהמית נמשכת לדברים גשמיים. כשהנפש האלקית "רוכבת" עליה, הנפש הבהמית מתעלה בכוח העולה על כוחה של הנפש האלקית עצמה, עד כדי מסירות נפש.

והיינו לפי ששרשה ממקום עליון יותר מלפני מלך מלך⁴⁷ כו' ורב יעבד⁴⁸ כו'. ואזי גדול ורב כחה עד שבתפלת י"ח היא הממשכת ומשפעת המשכת בטול אא"ס ב"ה במלאכים עד

והיינו מפני ששורשה ממקום נעלה יותר, מ"לפני מלך מלך" וכו', ו"רב יעבד" וכו'. ואזי גדול ורב כוחה, עד שבתפילת שמונה עשרה היא הממשיכה ומשפיעה את המשכת הביטול באור אין סוף ברוך הוא אל המלאכים, עד

כוחה נובע מכך ששורשה נעלה יותר, מעולם התוהו, "לפני מלך מלך"; משום כך "הרב יעבד". כוחה גדול כל כך, שבתפילת שמונה עשרה היא ממשיכה אל המלאכים גילוי של ביטול לפני ה'

שהם אומרים קדוש כשישראל אומרים למטה. וזהו ענין באתעדל"ת אתעדל"ע שממטה למעלה להיות בטול באא"ס ב"ה ממטה למעלה:

שהם אומרים "קדוש" כאשר ישראל אומרים למטה. וזהו ענין "באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא": מלמטה למעלה, שיהיה ביטול באור אין סוף ברוך הוא מלמטה למעלה:

כתוצאה מכך המלאכים אומרים "קדוש" כאשר ישראל אומרים זאת למטה. וזהו אתערותא דלתתא המביאה אתערותא דלעילא: תנועה מלמטה למעלה, המביאה את המלאכים להתבטל באור אין סוף

תורה וכתר: ההמשכה מלמעלה למטה

12 והנה כך הוא בענין המשכת אא"ס ב"ה מלמעלה למטה הוא ע"י ישראל בעסק התורה שהיא חכמתו

ורצונו ית' בתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן

והנה כך גם בהמשכת אור אין סוף ברוך הוא מלמעלה למטה: הדבר נעשה באמצעות ישראל, בעסקם בתורה, שהיא חכמתו ורצונו יתברך, בתרי"ג מצוות התורה ובשבע מצוות דרבנן,

הכיוון השני הוא מלמעלה למטה: המשכת אור אין סוף אל תוך העולמות. הדבר נעשה באמצעות לימוד התורה של ישראל, שהיא חכמתו ורצונו של ה', המתגלים בתרי"ג מצוות התורה ובשבע מצוות דרבנן.

שהם תרי"ך בגימ' כת"ר⁴⁹ שהן הם בחי' כתר עליון בחי' כותרת ומקיף שלמעלה מעלה מבחי' סדר ההשתלשלו' ומשם ממשיכים ישראל הארת אא"ס ב"ה הסוכ"ע.

שהן שש מאות ועשרים, בגימטריה כתר. והן בחינת כתר עליון, בחינת כותרת ומקיף שלמעלה הרבה מסדר ההשתלשלות. ומשם ממשיכים ישראל את הארת אור אין סוף ברוך הוא הסובב כל עלמין.

ביחד הן שש מאות ועשרים, כמניין כתר. הדבר רומז לכתר עליון, ל"כתר" המקיף את הראש, ולכן נמצא למעלה מסדר העולמות. באמצעות התורה והמצוות ממשיכים ישראל משם את האור המקיף את כל העולמות.

13 וזהו שאחר ואהבת בכל לבבך ממטה למעלה אומרים והיו הדברים האלה אשר אנכי מצו⁵⁰ך כו'

המשכת הדברים האלה מבחי' אנכי ממש מלמעלה למטה כו' שלא יסתיר ולא יעלים כו'.

זו הסיבה שלאחר "ואהבת [את ה'] בכל לבבך", [שהיא] תנועה מלמטה למעלה, אומרים "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצו⁵⁰ך" וכו': המשכת "הדברים האלה" מבחינת אנכי עצמו, מלמעלה למטה וכו', כך שלא יסתיר ולא יעלים וכו'.

סדר קריאת שמע משקף את שתי התנועות. "ואהבת" היא העלייה מלמטה למעלה; לאחר מכן "הדברים האלה אשר אנכי מצו⁵⁰ך" היא המשכת התורה מ"אנכי" של ה' עצמו, מעצמותו ממש, מלמעלה למטה, כך ששום דבר אינו מסתיר אותו.

והמלאכים מקבלים מהם המשכת התורה הנמשכת בג"ע כמ"ש היושבת בגנים⁵¹ כו' וגם בעסק התורה

בעוה"ז ארז"ל על יש מהחכמים הגדולים שנתקבצו מלאכי השרת כבמזמוטי חתן וכלה⁵² כו'.

המלאכים מקבלים מהם את המשכת התורה הנמשכת בגן עדן, כמו שכתוב "היושבת בגנים" וכו'. וגם על לימוד התורה בעולם הזה אמרו חז"ל על כמה מגדולי החכמים, שמלאכי השרת התקבצו כמו בשמחת חתן וכלה וכו'.

המלאכים מקבלים מישאל את המשכת התורה, הן בגן עדן, שם הנשמות לומדות, והן בעולם הזה. הגמרא מספרת שכאשר גדולי החכמים למדו את תורת המרכבה, התקבצו מלאכי השרת כמו בשמחת חתן וכלה.

14 ונמצא שהשפעת המלאכים מִיִּשְׂרָאֵל היא בין מלמטה למעלה ובין מלמעלה למטה.⁵³ וזהו ונתתי לך מהלכים⁵⁴ ב' מיני הילוך⁵⁵ ממטה למעלה וממעלה למטה. בין העומדים.

נמצא שהשפעה של המלאכים מִיִּשְׂרָאֵל היא הן מלמטה למעלה והן מלמעלה למטה. וזהו "ונתתי לך מהלכים": שני סוגי הילוך, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. "בין העומדים"

נמצא שהמלאכים מקבלים מִיִּשְׂרָאֵל בשני הכיוונים: העלייה מלמטה למעלה וההמשכה מלמעלה למטה. אלה שני ה"מהלכים" שהפסוק אומר שיינתנו לישראל "בין העומדים"

פ' בפנימיות העומדים.⁵⁶ הם המלאכים להיות השפעת בחי' הילוך בכחינת פנימית המלאכים בין ממטה למעלה ובין מלמעלה למטה:^{57, 58, 59}

כלומר, בפנימיותם של העומדים, שהם המלאכים: שתהיה השפעה של בחינת הילוך בפנימיות המלאכים, הן מלמטה למעלה והן מלמעלה למטה.

"בין" פירושו "בתוך": ישראל מכניסים תנועה לפנימיותם של המלאכים. המלאכים נשארים בדרגתם הקבועה, אך בפנימיותם הם מתנועעים, הן כלפי מעלה והן כלפי מטה, באמצעות ישראל.

קטע 6 • 151-20

התנאים: בדרכי ושפוט את ביתי

15 אך הנה כִּי־אם בדרכי תלך כו'. והענין הוא כי הנה הכח הזה הניתן לישראל להיות בהם אבל כל זה מתקיים "אם בדרכי תלך" וכו'. והענין הוא שהכוח הזה שניתן לישראל, שיהיה בהם כל ההבטחה תלויה בתנאי "אם בדרכי תלך". אדמו"ר הזקן מסביר כעת מהו מקור כוחם של ישראל להעלות ולהמשיך.

ועל ידם העלאה והמשכה זו הוא לפי שהם בני יעקב הבריח התיכון מבריה מן הקצה אל הקצה.⁶⁰ ועל ידם תהיה העלאה והמשכה זו, משום שהם בני יעקב, "הבריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה"

ישראל הם בני יעקב, שנמשל ל"בריח התיכון" שבמשכן, שעבר בכל הקרשים מקצה אל קצה. כמו אותו בריח, יעקב וכניו מחברים את העליון ביותר עם התחתון ביותר.

16 ועל ידי התומ"צ שהן תר"ך עמודי אור כעמוד המחבר מעלה ומטה כו'. וזהו אם בדרכי תלך.⁶¹ וזה נעשה באמצעות התורה והמצוות, שהן תר"ך עמודי אור, כעמוד המחבר בין מעלה למטה וכו'. וזהו "אם בדרכי תלך". החיבור הזה נעשה באמצעות התורה והמצוות, תר"ך "עמודי אור" המחברים בין מעלה למטה כמו עמוד. זו משמעות "אם בדרכי תלך"

דרך הוא המחבר מעיר לעיר כו'. וכל התורה והמצוות נק' דרך⁶² שבהם ועל ידם ע"י כולם דוקא עוברת ההשפעה.

דרך היא דבר המחבר בין עיר לעיר וכו'. התורה כולה והמצוות כולן נקראות דרך, משום שבהן ובאמצעותן, ובאמצעות כולן דווקא, עוברת ההשפעה.

דרך מחברת בין עיר לעיר, ולכן התורה והמצוות נקראות "דרך": ההשפעה האלוקית עוברת בהן. היא עוברת בכולן יחד, ולכן נצרכת כל מצווה.

17 וכוונתה שהטפה יורדת דרך כל האיברים כו'. ועז"נ כל ארחות⁶³ ה' חסד ואמת. שאין הילוך ההשפעה אלא בכח"י חסד דוקא. ובכח"י אמת דוקא.

וכידוע, הטיפה יורדת דרך כל האיברים וכו'. ועל כך נאמר: "כל ארחות ה' חסד ואמת" — ההשפעה עוברת דווקא באמצעות חסד, ודווקא באמצעות אמת.

ההשפעה צריכה לעבור דרך כל המצוות, כפי שטיפת הזרע נמשכת מכל איברי הגוף. הפסוק "כל ארחות ה' חסד ואמת" מלמד שההשפעה עוברת רק דרך חסד ואמת.

אך א"א להיות מלמעלה למטה כ"א שיהי' תחלה ממטלמ"ע כל האומר אין לי אלא תורה⁶⁴ כו'.

אך אי אפשר שתהיה המשכה מלמעלה למטה, אלא אם כן קדמה לה עלייה מלמעלה למטה: "כל האומר אין לי אלא תורה" וכו'.

אבל המשכה מלמעלה אינה יכולה להתרחש בלי שקדמה לה עלייה מלמעלה. הגמרא אומרת שמי שטוען שיש לו "רק תורה" אין לו אפילו תורה: לימוד תורה לבדו, בלי העבודה העולה מלמעלה, אינו ממשיך דבר למטה.

18 ועוד זאת וגם אתה תדין את ביתי.⁶⁵ תדין דינא דמלכותא דינא⁶⁶ כי בדברים לא יוסר עבד⁶⁷ היא הנה"ב.

ועוד זאת: "וגם אתה תדין את ביתי". "תדין" — "דינא דמלכותא דינא". כי "בדברים לא יוסר עבד" — זהו הנפש הבהמית.

החלק הבא של הפסוק, "וגם אתה תדין את ביתי", מוסיף דרישה נוספת. "תדין" פירושו כאן להשליט חוק תקיף, משום שהנפש הבהמית דומה לעבד שאי אפשר לתקנו בדיבורים בלבד.

וצריך להכותה בשבט⁶⁸ לעולם ירגיז⁶⁹ כו'. והיא בחי' זיעתן של חיות.⁷⁰ כענין זיעה שבאדם שהיא שמחמת פחדו נעשה תגבורת האש על המים שבו.

יש להכות אותה בשבט: "לעולם ירגיז" וכו'. זוהי בחינת "זיעתן של חיות", בדומה לזיעה שבאדם, הנוצרת כאשר הפחד מגביר את האש שבו על המים שבו.

יש להכות את הנפש הבהמית, כפי שאומרת הגמרא שאדם צריך תמיד להרגיז את היצר הטוב על היצר הרע. הדבר נמשל ל"זיעתן של חיות": כאשר אדם מפחד, האש שבו גוברת על המים שבו ודוחקת אותם החוצה כזיעה.

19 ודוחה האש את המים לחוץ בבחינת זיעה. כך הנה כתיב ונהר די נור כו'. שהוא מזיעתן של חיות⁷¹ שהם כבריאי ומשם יורד ליצירה ועשיה ונעשה נהר די נור על ראש רשעים יחול^{72, 73}

והאש דוחה את המים החוצה בבחינת זיעה. כך גם נאמר: "ונהר די נור" וכו' — הוא נוצר מזיעתן של החיות שבבריאה; ומשם הוא יורד ליצירה ולעשיה ונעשה נהר די נור, שעל ראש הרשעים יחול.

כמו שהיראה דוחפת מים החוצה מן הגוף בצורת זיעה, כך החיות, המלאכים שבעולם הבריאה, "מזיעות" מרוב יראתן מה'. זיעה זו יורדת דרך יצירה ועשיה ונעשית "נהר די נור" שבחזון דניאל, היורד כעונש על הרשעים.

דהיינו הזיעה שהיא בחי' המים שדוחה בחי' האש שלהם שזעים וחלים מאימת כסא. ומגודל הפחד⁷⁴ יוצא' מהם בחינת הזיעה שהיא בחינת המים.

כלומר, הזיעה היא בחינת המים, שהאש שלהם דוחה החוצה, שכן הם מזדעזעים ורועדים מאימת הכיסא. מעוצמת הפחד יוצאת הזיעה היא ה"מים" שאשן של החיות עצמן דוחה החוצה, משום שהן רועדות מאימת כיסאו של ה'. הפחד הגדול שלהן דוחף החוצה את ה"מים" הללו.

שהיא בחינת השפעה והמשכה כמים. ומזה נעשה נהר די נור כו'. וכענין כעס על ההפוך הנמשך מחמת המשכת האהבה כו':

הם בחינת השפעה והמשכה, כמו מים. ומכך נעשה נהר די נור וכו'. הדבר דומה לכעס על ההפך, הנמשך מהמשכת [המים] האהבה וכו'.

מים מסמלים זרימה והמשכה, ואף על פי כן כאן הם נעשים נהר של אש, כוח של דין. הדבר דומה לכעס על מה שמתנגד לה', הנובע מאותה אהבה עצמה שנמשכה אל מי שאוהב אותו.

20 ותדין את ביתי היא בחי' נה"א כי היכל⁷⁵ ה' המה. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר⁷⁶ כו'.

"תדין את ביתי": זוהי בחינת הנשמה האלקית, שכן "היכל ה' המה". "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" — לא נאמר "בתוכו" וכו'.

"ביתי" היא הנשמה האלקית, שכן ישראל עצמם הם מקדשו של ה'. הפסוק אומר "ושכנתי בתוכם" ולא "בתוכו", כלומר, ה' שוכן בתוך כל אדם.

וגם אתה הוא יהושע הכהן הגדול הוא שושבינא דמטרוניתא⁷⁷ בהעלותך את הנרות⁷⁸ כו'. כהנא רבא חסד עלאה ואעפ"כ תדין בבחי' גבורות ועיי' תשמור את חצרי⁷⁹. חצרי הוא בחי' נה"ב.

"וגם אתה": זהו יהושע הכהן הגדול, שהוא "שושבינא דמטרוניתא": "בהעלותך את הנרות" וכו'. הכהן הגדול הוא חסד עליון, ואף על פי כן נאמר לו "תדין" בבחינת גבורות, וכך "תשמור את חצרי". "חצרי" היא בחינת הנפש הבהמית.

"אתה" מתייחס ליהושע הכהן הגדול, המכונה "שושבינא דמטרוניתא" ומדליק את הנרות. אף שהכהן הגדול מייצג חסד עליון, עליו "לדון" בבחינת גבורות, וכך להגן על "חצרי" — הנפש הבהמית.

כי ההפרש שבין בית לחצר הוא שבית מקורה בגג שהוא ענין פריסת אהל ומקיף מבחי' סוכ'ע. משא"כ חצר אינה מקורה כו'. וצריך שמירה.

ההבדל בין בית לחצר הוא שבית מקורה בגג, המבטא פריסת אוהל והקפה מבחינת אור סובב כל עלמין. ואילו חצר אינה מקורה ולכן יש גג, המסמל את אור סובב כל עלמין, הסוכך על מה שבתוכו; הבית הוא הנשמה האלקית. חצר פתוחה לשמים וחשופה, ולכן היא זקוקה לשמירה; החצר היא הנפש הבהמית.

קטע 7 • 211

לעתיד לבוא וחנוכה

21 והנה אחר כ"ז ונתתי לך מהלכים⁸⁰ ב' בחי' הילוך כו'. והוא לע"ל כי כהיום נק' בחי' רצוא ושוב. רצוא ממטה למעלה. ושוב מלמעלה למטה.

"ונתתי לך מהלכים" — שתי בחינות של הליכה וכו'. הדבר יהיה לעתיד לבוא, שכן בזמן הזה הדבר נקרא בחינת "רצוא ושוב": רצוא מלמטה למעלה, ושוב מלמעלה למטה.

לאחר הדין והשמירה באה ההבטחה של "מהלכים", וצורתה השלמה שייכת לעתיד לבוא. בזמן הזה העבודה היא "רצוא ושוב": הנשמה רצה כלפי מעלה אל ה', ואז שבה ויורדת למטה כדי למלא את תפקידה.

אבל לע"ל כשיתגלה⁸¹ בחי' סוכ'ע כחשכה כאורה.⁸² ואין בו מעומ"ט יהי הכל בחי' הליכה. שיהי גם השוב בחי' הליכה כמו הרצוא כו'.⁸³

אבל לעתיד לבוא, כאשר יתגלה אור סובב כל עלמין, "כחשכה כאורה", ולא יהיה בו מעלה ומטה, הכול יהיה בבחינת הליכה; גם השוב יהיה בבחינת הליכה, כמו הרצוא וכו'.

לעתיד לבוא יתגלה אור סובב כל עלמין, החושך יהיה כאור ולא יהיה עוד "מעלה" ו"מטה". אז גם השוב יהיה הליכה קדימה, כמו הרצוא.

רק שמקודם צ"ל בחי' תדין כנ"ל. וזהו ענין הנס שהי' בחנוכה (וכן בפורים) שהי' תחלה מלחמה ואח"כ הנס ביום מנוחה:⁸⁴

אלא שתחילה צריכה להיות בחינת "תדין", כנזכר לעיל. וזהו עניינו של הנס שהיה בחנוכה (וכן בפורים): תחילה הייתה מלחמה, ואחר כך בא הנס ביום המנוחה.

אבל תחילה צריכה להיות בחינת "תדין" — המלחמה עם הנפש הבהמית. חנוכה (וכן פורים) מלמדים זאת: תחילה הייתה מלחמה, והחג נקבע ביום שבו הסתיימו הקרבות, ביום המנוחה.

בעבודה

המאמר מבקש מן האדם להשתמש בנפש הבהמית ולא רק לדכא אותה: תחילה לשלוט בה בנחישות ("תשפוט"), באמצעות הברכות שלפני קריאת שמע וקריאת שמע עצמה, ואחר כך לאפשר לכוחה לשאת את אהבת ה' למרחקים גדולים יותר מכפי שתוכל הנפש האלקית להגיע בכוחות עצמה. פירוש הדבר הוא ללכת בכל דרכי ה' — לימוד תורה לצד תפילה וקיום כל מצווה — ולדעת שמאבק הגלות קודם למנוחה.

שאלות לשיחה

1. מדוע המלאכים והנשמות למעלה נקראים "עומדים", ומה מאפשר לנשמה בגוף "ללכת"?
2. איך יכולה נפש הבהמית, הנמוכה מבין השתיים, לשאת את הנפש האלקית למעלה מכפי שתוכל להגיע בכוחות עצמה?
3. מדוע הברכות שלפני קריאת שמע מתארות את המלאכים ואת החיות לפני שמגיעים ל"ואהבת"?
4. מהם שני ה"מהלכים", וכיצד סדר קריאת שמע משקף אותם?
5. מדוע צריכה לבוא מלחמה ("תשפוט") לפני המנוחה, וכיצד חנוכה ופורים ממחישים זאת?

הערות

פסקה 1

1 כה אמר ה' צבאות

מאמר זה נדפס גם בספר המאמרים 5571, יחד עם ביאור עליו ונוסח נוסף של הביאור. אלה נוסחים מקבילים של אותה תורה

הערות קה"ת

נדפס גם בסה"מ תקע"א ע' ו. ביאור שם ע' י. הנחה אחרת מהביאור שם ע' יט. וראה באוה"ת פ' משפטים ע' ארפ קטע מהנחת מהר"ל. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. המאמר עם הגהות וביאורים וקיצורים באוה"ת בראשית כרך ה תתקי"ג, א ועם שינויים באוה"ת בהעלותך ע' תז. ביאור עם הגהות באוה"ת בראשית כרך ה תתקיח, א. תתקכו, ב. וראה גם מאמרי אדמו"ר הצ"צ הנחות תרי"ד-תרס"ו ע' קמט. לקמן קיב, ב מציין לכאן בענין ב' מיני הילוך. נזכר בלקו"ת ויקרא ז, ב. בחקותי מה, ב מט, ד נשא כה, ב. שלח לח, ד. מסעי צא, ד. ראה כ, ג. כז, ד. שה"ש כט, ב. לג, ג.

2 כה אמר ה'

הבטחת ה' ליהושע הכהן הגדול: אם ילך בדרכי ה' וישמור את משמרתו, הוא ישפוט את ביתו, ישמור את חצרותיו ויקבל "מהלכים בין העומדים האלה". המאמר כולו מכאן פסוק זה

זכריה ג:7 Zechariah 3:7

כֹּה־אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱ־מִבְּדָרְכֶי תֵּלֶךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמָר וְגַם־אֶתֶּה תִּדְוֶן אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמָר אֶת־חֲצָרַי וְנָתַתִּי לָךְ מְהֻלָּכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה:

'Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free access among these that stand by.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

זכרי' ג, ז.

3 להבין מהו ענין מהלכים

דיון מקביל במשמעות "מהלכים" במאמרי אדמו"ר האמצעי

הערות קה"ת

ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' עתר. ובסה"מ תרנ"ד ע' רסג בענין מהלך.

4 שרפים עומדים

ישעיהו רואה את השרפים "עומדים" מעל כיסא ה'. אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות שהמלאכים נקראים "עומדים"

ישעיהו ו:2 Isaiah 6:2

שָׁרְפִים עֹמְדִים מֵמַעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד בְּשָׁתַיִם יִכְסֶּה פָּנָיו וּבְשָׁתַיִם יִכְסֶּה רַגְלָיו וּבְשָׁתַיִם יַעֲוִפֶּה:

Above Him stood the seraphim; each one had six wings: with twain he covered his face and with twain he covered his feet, and with twain he did fly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

ישע"ו ו, ב.

5 וגם הנשמות . . נק' ג"כ עומדים

מסביר אדמו"ר הזקן את אותו פסוק: המלאכים, שמקורם aבבחוקותי 45 ב"דיבור" של ה', דומים לאותיות דיבור נפרדות, שכל אחת מהן קבועה בדרגתה ולכן הן "עומדות"; נשמות ישראל הן ה"מהלכות"

הערות קה"ת

ראה לקו"ת בחוקותי מה, א. נשא כ, ג. שלח לח, ד. בלק סז, ד. מסעי צא, ג. סה"מ תקס"ב ע' קיז ואילך. ביאוה"ז לאדה"א ע' פ, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרסז. בסה"מ תרנ"ד ע' רסג כ' "לכאורה יש סתירה לזה שהרי גם הנשמות נק' עומדים כמ"ש אליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו, הרי שגם הנשמה הוא בבחי' עמידה . . אך הענין הוא דמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו קאי על הנשמה כמו שהיא למעלה קודם התלבשותה בגוף . . ואז נק' עומדים, ומ"ש ונתתי לך מהלכים כו' שהנשמות נק' מהלכים זהו בירידת הנשמה בגוף דוקא ועבדה עבודת ה' בתורה ומצות אז זכתה להיות בחי' מהלך בעילוי אחר עילוי באמת".

6 חי ה' אשר עמדתי לפניו

שבועתו של אלישע: "חי ה' אשר עמדתי לפניו". היא מובאת כאן כדי להראות שנשמה במצבה הרוחני מתוארת כ"עומדת"

מלכים ב ה:16 II Kings 5:16

וַיֹּאמֶר חִי־ה' אֲשֶׁר־עֲמַדְתִּי לִפְנֵי וַיִּפְצְרֵנִי לָקַחַת וַיִּמָּאֵן:

But he said: 'As the L-RD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

מלכים-ב ה, טז. ראה לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53 שכאן הובא הכתוב הנאמר באלישע, וכ"ה בעוד מקומות בדא"ח. אבל בלקו"ת חקת סד, ד ועוד "כמ"ש אליהו" והוא במלכים-א יז, א. ע"ש.

2 פסקה

7 והמלאכים הם מאותיות הדבור

באותו עמוד באור התורה שבו מופיע נוסח של המאמר נידון גם מקורם של המלאכים באותיות הדיבור

הערות קה"ת

ראה אוה"ת פ' משפטים ע' ארפ.

8 וברוח פיו כל צבאם

"כדבר ה' שמים נעשו, וברוח פיו כל צבאם". הפסוק מראה שהמלאכים, צבא השמים, נובעים מ"דיבורו" של ה'

תהילים ל"ג:6 Psalms 33:6

בְּדִבְרֵי ה' שָׁמַיִם נִעְשׂוּ וּבְרוּחַ פִּי כָל־צִבְאָם:

By the word of the L-RD were the heavens made; And all the host of them by the breath of His mouth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

תהלים לג, ו.

9 וישראל עלו במחשבה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערות קה"ת

ב"ר בתחילתה.

וקרא זה אל זה

השרפים קוראים זה לזה "קדוש קדוש קדוש". זו הקדושה של המלאכים, הבאה כמענה לקדושת ישראל.

ישעיהו ו':ג' Isaiah 6:3

וַקְרָא זֶה אֶל־זֶה וַאֲמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֵא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מלכותך מכ"ע

"מלכותך מלכות כל עולמים". הפסוק מראה שהאור הממלא את כל העולמות נובע ממלכותו של ה'

תהילים קמ"ה:יג Psalms 145:13

מִלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמַמְשְׁלָתְךָ כָּל־דּוֹר וָדּוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהילים קמה, יג.

וכבוד הדר מלכותו

"כבוד הדר מלכותו". אדמו"ר הזקן מסביר ש"הדר" מתייחס לריבוי העולמות והצבאות.

תהילים קמ"ה:יב Psalms 145:12

לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וְכֹבֶד הָדָר מַלְכוּתוֹ:

To make known to the sons of men His mighty acts, And the glory of the majesty of His kingdom.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהילים קמה, יב.

אלף אלפין ישמשונה

"אלף אלפין ישמשונה". הפסוק מראה את מספרם העצום של המלאכים המשרתים את ה' כמלך.

דניאל ז':י"ד Daniel 7:10

נָהַר דִּי־נּוֹר נִגַּד וְנִפְק מִן־קִדְמוּהִי אֱלֹף אֱלִפִּין יִשְׁמִשׁוּנָה וְרַבּוּ רַבְּבִין קִדְמוּהִי יְקוּמוּן דִּינָא יִתְבּ וְסִפְרִין פְּתִיחוּ:

A fiery stream issued And came forth from before him; thousand thousands ministered unto him, And ten thousand times ten thousand stood before him; The judgment was set, And the books were opened.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דניאל ז, יד.

ולגודויו אין מספר

הגמרא דנה במספר צבאות המלאכים של ה', ומצטטת "ולגודויו אין מספר". גם זה מראה את היקפה העצום של מלכותו.

חגיגה י"ג ב' Chagigah 13b:13

תַּנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָבָא יוֹסֵי בֶן דּוּסָא: "אֱלֹף אֱלִפִּין יִשְׁמִשׁוּנָה" — מִסְפֵּר גָּדוֹד אֲחָד, וְלִגְדוּדֵיו אֵין מִסְפֵּר. וְרַבִּי יְרֵמְיָה בֶּר אֲבָא אָמַר:

וישראל עלו במחשבה

המדרש מונה דברים שקדמו לבריאה, ובהם ישראל, ש"עלו במחשבה". כאן הכוונה היא ששורש הנשמות במחשבתו של ה', למעלה מדיבורו.

בראשית רבה א':ד' Bereshit Rabbah 1:4

... "ה' קנני ראשית דרכו" כסא הכבוד מנין דכתיב (תהלים צג, ב): "נכון כסאך מאז וגו'". האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח, עלו במחשבה להבראות האבות מנין שנאמר (הושע ט, י): "כענבים במדבר וגו'". ישראל מנין שנאמר (תהלים עד, ב): "זכור עדתך קנית קדם" בית המקדש מנין שנאמר (ירמיה יז, יב): "כסא כבוד מרום מראשון וגו'". שמו של משיח מנין שנאמר (תהלים עב, יז): "יהי שמו לעולם וגו' [לפני שמש ינון שמו]" רבי אבהו ברכי זעירא אמר אף התשובה שנאמר (שם צ, ב) "בטרם הרים יולדו" ואותה השעה (שם), ...

"In the beginning, G-d created" - six items preceded the creation of the world; some of them were [actually] created, and some of them G-d contemplated creating, [though He did not actually do so]. The Torah and the Throne of Glory were created. Torah, from where is it derived? As it is stated: "The L-rd made me at the beginning of His way" (Proverbs 8:22). The Throne of Glory, from where is it derived? "Your throne stands firm from earliest time, [You are from eternity]" (Psalms 93:2). The patriarchs, Israel, ...

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פ"ד מט"ו. ראה לעיל כא, א. כב, א.

פסקה 3

ובשתים יעופף

לכל שרף שש כנפיים: בשתיים יכסה את פניו, בשתיים יכסה את רגליו, "ובשתים יעופף". התעופה נחשבת לתנועה היחידה שנמצאת במלאכים.

ישעיהו ו':ב' Isaiah 6:2

שָׁרְפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד בְּשָׁתַיִם יִכְסֶּה פָּנָיו וּבְשָׁתַיִם יִכְסֶּה רַגְלָיו וּבְשָׁתַיִם יְעוּפֹף:

Above Him stood the seraphim; each one had six wings: with twain he covered his face and with twain he covered his feet, and with twain he did fly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"ו, ב.

ומ"ש ובשתים יעופף הרי שמצינו להם בח"י הילוך הוא ע"י אתעדלית

כפי שמצוטט בהערה, המאמר אומר גם שתנועת המלאכים היא "מה שנפעל בהם על ידי עבודת הנשמות".

הערת קה"ת

בסה"מ תרנ"ד ע' רסא: "היינו מה שנעשה בהם ע"י עבודת הנשמות כו' כמ"ש במ"א". ראה אוה"ת נ"ך כרך א ע' קס.

"אֵלֶּף אֲלֶפֶּיִן יִשְׁמְשׁוּנִיהָ", לְנֶהֱרֵר דִּינֹר, שְׁנָאֶמֶר: "נֶהֱרֵר דִּינֹר נֶגֶד וְנִפְקֵן מִן קְדְמוֹהִי אֵלֶּף אֲלֶפֶּיִן יִשְׁמְשׁוּנִיהָ וְרִבּוֹ רִבְכּוֹן קְדְמוֹהִי יְקוּמוּ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

חגיגה יג, ב.

פסוקה 4

19 ג"פ קדוש . . המשכת קדושה עליונה מאא"ס ב"ה

אור התורה מביא את הקטע ומציין מקומות נוספים בחסידות הדנים באמירת "קדוש" שלוש פעמים.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' קסח ושם מצויין להמקומות בדא"ה שמוכא שם בענין ג"פ קדוש.

20 הוי"ה צבאות ולהיות מכה"כ

"קדוש קדוש הוי' צבאות, מלא כל הארץ כבודו". אדמו"ר הזקן קורא את הפסוק כהמשכת הקדושה אל תוך העולם.

ישעיהו ו':3 Isaiah 6:3

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ הִי צְבָאוֹת מְלֵא כָל־הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 "מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית; מלאה הארץ קנייניך". הפסוק מראה שאורו של ה' מתלבש בעולם באמצעות החכמה

תהילים ק"ד:24 Psalms 104:24

מַה־רַבּוּ מַעֲשֵׂיֶךָ ה' כָּל־ם בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ מְלֵאָה הָאֶרֶץ קִנְיֶיךָ:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 קנה חכמה קנה בינה

"קנה חכמה, קנה בינה". אדמו"ר הזקן מקשר בין "קנה" לבין "קנייניך": הקניינים הממלאים את הארץ הם חכמה ובינה.

משלי ד':5 Proverbs 4:5

קְנֵה חִכְמָה קְנֵה בִּינָה אֲלִיתִּשְׁכַּח וְאֲלִיתִּשָׁח מֵאֲמַרִּיִּי:

Get wisdom, get understanding; Forget not, neither decline from the words of my mouth;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 כבוד בגימט' ל"ב

מילון קבלי, המובא כמקור לשוויון בין "כבוד" למספר שלושים ושתיים.

הערת קה"ת

ראה מאו"א כ, ו.

פסוקה 5

24 הנשמה א"צ תיקון לעצמה

התניא מביא את תורת האריז"ל שהנשמה אינה זקוקה לתיקון לעצמה, ומסביר שהיא יורדת כדי לזכך את הגוף ואת הנפש הבהמית.

הערת קה"ת

ע"ח שער כו פ"א. הובא בתניא פרק לו. ראה לקו"ת תצא לד, ג.

25 כי הנשמה א"צ תיקון לעצמה

האריז"ל מלמד שהנשמה עצמה אינה זקוקה לתיקון; היא יורדת כדי לתקן את הגוף ואת הנפש הבהמית. אדמו"ר הזקן מבסס על כך את דבריו.

עץ חיים כ"ו:ב' Sefer Etz Chaim 26:2

... והנה נר"ן כ"א יש לו צלם א' אשר מתלבש בתוכו וזה הצלם הוא המפסיק בין הכלים לבין העצמות האור וא"א שיתלבש הנפש או הרוח או הנשמה תוך הגוף אם לא ע"י צלם זה. ואמנם חלק הצלם הנשאר בסוד המקיף מבחוץ הוא הנקרא חשמ"ל שהוא גימטריא מלבו"ש והבן זה. וז"ס שאמרו בוזהר חדש ש"ה דנ"ח רוא הכא ליודעי מדין תנועי דאיהו שלימא דכלא אן אינון בבי"נ אלא רוא דא בצלמינו דא איהו צולמא דבי"נ מלגאו ומלכר לגאו סוכלתנו ומנדע וחכמה לכר ההוא צולמא דאזיל עלוי ומדברא ליה לבי"נ בנטירא למהוי ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

26 מי לי בשמים ועמך לא חפצתי

"מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ". הפסוק מתאר את הרצון היחיד לה' שאילו צריכה להגיע הנפש הבהמית לאחר שתתהפך.

תהילים ע"ג:25 Psalms 73:25

מִי־לִי בַשָּׁמַיִם וְעִמָּךְ לֹא־חָפְצָתִי בָאָרֶץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים עג, כה.

פסוקה 6

27 שמע ישראל

"שמע ישראל, ה' אלקינו, ה' אחד". אדמו"ר הזקן מפרש "שמע" כ"הבין" ומסביר את ההתבוננות באחדות ה'

דברים ו':4 Deuteronomy 6:4

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 שמע לי הבנה

במאמר הראשון בתורה אור מסביר אדמו"ר הזקן ש"שמע" פירושו הבנה, וקורא זאת "שם עיני": העיני הגדולה (70) היא שבע המדות הכלולות עדיין במקורן, ורק "שם", הארה בלבד, יורד, כפי שנאמר "ברוך שם כבוד מלכותו".

הערת קה"ת

נסמן לעיל א, א. לקמן לח, ב.

29 "כי אני ה' לא שנית". הפסוק מראה שה' אינו משתנה בעקבות הבריאה

מלאכי ג':6 Malachi 3:6

כִּי אֲנִי ה' לֹא שֵׁנִיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כִלִּיתֶם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 ואהבת בכל לבבך

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך". זו התכלית שאליה מובילה ההתבוננות בקריאת שמע.

Deuteronomy 6:5 וה':

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 בכל לבבך בשני יצריך

המשנה דורשת את "בכל לבבך" — לבבך בכתוב כפול — כ"בשני יצריך", ביצר הטוב וביצר הרע. אדמו"ר חזקן משתמש בכך כדי לתאר את הפיכת הנפש הבהמית.

Berakhot 54a:6 ו"א:

חייב אדם לברך על הרעה כלשם שמברך על הטובה, שנאמר: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו'". "בכל לבבך" — בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע. "ובכל נפשך" — אפילו הוא נוטל את נפשך. "ובכל מאדך" — בכל ממונה. דבר אחר: "בכל מאדך" — בכל מדה ומדה שהוא מויד לך הוי מודה לו.

A man is in duty bound to utter a benediction for the bad even as he utters one for the good ; as it is said, "And thou shalt love the L-rd thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might" (Deut. vi. 5) — "with all thy heart," i.e. with thy two impulses, with the good and the evil impulse ; "with all thy soul," i.e. even if He take thy soul; "with all thy might," i.e. with all thy wealth. Another ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

32 אך קודם ק"ש תקנו חכמים

שם מסביר אדמו"ר חזקן שתיקנו את הברכות שלפני קריאת שמע כדי להתבונן בכך שהחיות, שמהן נובע הרצון של הנפש הבהמית, בטלות לפני ה'. אהבה זו מאירה או בנפש הבהמית ומושכת אותה אל שורשה.

הערת קה"ת

ראה לקו"ת תצא לד, ד.

33 תקנו חכמים שתיים לפנייה

המשנה קובעת שבבוקר אומרים שתי ברכות לפני קריאת שמע ואחת לאחריה. אדמו"ר חזקן מסביר מדוע הן נחוצות לקיום קריאת שמע.

Berakhot 11a:24-25 ו"א כ"ד:

מתני' בשחר מברך שתיים לפנייה ואחת לאחריה. ובערב מברך שתיים לפנייה ושתיים לאחריה. אחת ארוכה ואחת קצרה. מקום שאמרו להאריך — אינו רשאי לקצר, לקצר — אינו רשאי להאריך. לקתום — אינו רשאי שלא לקתום, שלא לקתום — אינו רשאי לקתום.

MISHNAH IV In the morning [the reading of the Shema] is preceded by two benedictions and followed by one ; in the evening it is preceded by two and followed by two, one long and one short. Where [the Rabbis] order to say a long benediction, it is not permissible to say a short one ; [where they order] to say a short benediction, it is not permissible to say a long one. [Where they order] to "seal " a benediction, it is not permissible not to "seal" ; [where ...

34 ולאום מלאום יאמץ

לרבקה נאמר ששני לאומים בבטנה, ושלאום אחד יהיה חזק מן השני. הדבר מראה שהקשר בין שתי הנפשות הוא קשר של מאבק.

בראשית כ"ה:23-25

ויאמר ה' לה שני גוים בבטנה ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר:

And the L-RD said unto her: Two nations are in thy womb, And two peoples shall be separated from thy bowels; And the one people shall be stronger than the other people; And the elder shall serve the younger.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית כה, כג.

35 וכתוב ויאבק איש עמו . . וכתוב ורב יעבוד צעיר

אור התורה מעתיק את הקטע הזה ומסיים, כפי שמצוטט בהערה, שמן המאבק עם הנפש הבהמית והפיכתה באה העלייה שלעתיד לבוא, בדוגמת "סוס ורוכבו".

הערת קה"ת

נעתק באוה"ת במדבר ע' מג ומסיים שם: "ומבואר שם דמבחי ויאבק הנ"ל שנלחם עם הנה"ב ומהפכו מזה נעשה העלי"ל לע"ל כענין סוס ורוכבו".

36 ויאבק איש עמו

יעקב נאבק עם איש עד עלות השחר. אדמו"ר חזקן מפרש את "עלות השחר" כרמז לעתיד לבוא: עד אז עבודת ה' היא מלחמה.

בראשית ל"ב:25

וינותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר:

And Jacob was left alone; and there wrestled a man with him until the breaking of the day.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לב, כה.

37 ורב יעבד צעיר

"ורב יעבד צעיר". אדמו"ר חזקן דורש זאת על הנפש הבהמית, ששורשה נעלה יותר, והיא משרתת את הנפש האלקית.

בראשית כ"ה:23-25

ויאמר ה' לה שני גוים בבטנה ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר:

And the L-RD said unto her: Two nations are in thy womb, And two peoples shall be separated from thy bowels; And the one people shall be stronger than the other people; And the elder shall serve the younger.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 לפני מלך מלך

"ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדם לפני מלך לבני ישראל". בקבלה, המלכים האלה הם עולם התוהו, שכליו נשברו.

בראשית ל"ו:31

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדם לפני מלך לבני ישראל:

ראה לקו"ת ויקרא ב, ב. ד"ה וילך תרס"ו.

פסוקה 10

סוס ורכבו רמה בים

"סוס ורכבו רמה בים". אדמו"ר הזקן משתמש בוג הזה כדי להמחיש כיצד הנפש הבהמית נושאת את הנפש האלקית.

שמות ט"ו:15: Exodus

אָז יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְהַאָּזֵן וַיֹּאמְרוּ לְאַמֵּר אֲשִׁירָה לְהַאָּזֵן סוֹס וְרֹכֵבוֹ רָמָה בַּיָּם:

Then sang Moses and the children of Israel this song unto the L-RD, and spoke, saying: I will sing unto the L-RD, for He is highly exalted; The horse and his rider hath He thrown into the sea.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות טו, א.

פסוקה 11

ביתר שאת וביתר עז

יעקב מכנה את ראובן "יתר שאת ויתר עז". אדמו"ר הזקן משתמש בביטוי לביתר שאת ויתר עז של הנפש הבהמית כאשר היא מתעלה.

בראשית מ"ט:3: Genesis

רְאוּבוֹן בְּכִרִי אֶתְּהָ כְּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי יִתֵּר שְׂאֵת וְיִתֵּר עֹז:

Reuben, thou art my first-born, My might, and the first-fruits of my strength; The excellency of dignity, and the excellency of power.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

47

לפני מלך מלך

המלכים שמלכו "לפני מלך מלך" הם, בקבלה, עולם התוהו. שם נמצא שורש הנפש הבהמית.

בראשית ל"ו:31: Genesis

וְאַלֶּה הַמִּלְכִּים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48

ורב יעבד

"ורב יעבד צעיר". הנפש הבהמית, ששורשה נעלה יותר, משרתת את הנפש האלקית.

בראשית כ"ה:23: Genesis

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבֶטְנְךָ וּשְׁנֵי לְאָמִים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדּוּ וְלֵאמֹר מִלֵּאָם יֵאָמֵן וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר:

And the L-RD said unto her: Two nations are in thy womb, And two peoples shall be separated from thy bowels; And the one people shall be stronger than the other people; And the elder shall serve the younger.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39

מאיגרא רמא

הביטוי התלמודי "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא" מתאר נפילה מגובה רב. כאן מדובר בנפילת שורשה הנעלה של הנפש הבהמית.

חגיגה ה' ב:ט"ז-י"ז: Chagigah 5b:16-17

רַבִּי הֵוֶה נָקִיט סֵפֶר קִינּוֹת וְקָא קְרִי בְּגוּיָהּ, כִּי מָטָא לְהָא פְּסוּקָא "הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ" — נָפַל מִן יְדִיָּהּ, אָמַר: מַאיגְרָא רָם לְבִירָא עֲמִיקָתָא. רַבִּי וְרַבִּי חִיָּא הָווּ שְׁקָלִי וְאֶזְלִי בְּאוֹרְחָא, כִּי מָטוּ לְהַהוּא מִתָּא, אָמְרִי: אֵיכָא צוֹרְבָא מְרַבֵּנָּהּ הָכָא? נִזְיֵל וְנִיקְבִּיל אֶפְיָהּ. אָמְרִי: אֵיכָא צוֹרְבָא מְרַבֵּנָּהּ הָכָא, וּמֵאוּר עֵינֵינָּהּ הוּא. אָמַר לָקָה רַבִּי חִיָּא לְרַבִּי: תִּיב אֶת, לֹא תוֹלִזְלָהּ בְּנִשְׂאִיאוּתָהּ. אִזְיֵיל אָנָּה וְאֶקְבִּיל אֶפְיָהּ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

40

ואין הדינין נמתקין אלא בשרשן

בתניא מוכח הכלל שהדינים נמתקים רק בשורשם.

הערת קה"ת

ראה פע"ח שער השופר פ"א. שער יוהכ"פ פ"א. לקו"ת להאריז"ל וישב. תניא ריש פל"א.

פסוקה 9

41

תחת ממשלת הנה"א

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה לקו"ת פ' ראה ל, א.

42

ויסודתה בהררי קדש

"אשר יסדה בהרי קודש". ביטוי זה מתאר את השורש הקדוש של הנפש הבהמית.

תהילים פ"ו:1: Psalms

לְבִנְיָקְרָח מִזְמוֹר שִׁיר יְסוּדָתוֹ בְּהַר־יִקְדָּשׁ:

A Psalm of the sons of Korah; a Song. His foundation is in the holy mountains.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43

פני ארי פני שור

לחיות המרכבה של יחזקאל ארבע פנים: פני אדם, אריה, שור ונשר. שורש הנפש הבהמית הוא באריה ובשור.

יחזקאל א':10: Ezekiel

וְדָמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל־יְמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־שׁוֹר מִשְׁמָאוֹל לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־נֶשֶׁךְ לְאַרְבַּעַתָּם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44

ומזה יבא לקיום הק"ש

לקוטי תורה חזון על הקטע הזה כמעט מילה ומפנה למאמר זה. הוא מוסיף שבכך מתעלה גם הנפש האלקית, בדוגמת "החיות נושאות את הכסא".

הערת קה"ת

פסוקה 12

49 בתרי"ג . בגימ' כתר

השליה מובא כמקור להשוואה בין תרי"ג מצוות התורה ושבע מצוות דרבנן לבין כתר.

הערת קה"ת

ראה שלי"ה יתרו שטו, א. מאו"א ת, נו. מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' שלח ובמ"מ שם.

פסוקה 13

50 והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך

"והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך". אדמו"ר הזקן קורא את "אנכי" כמקור שממנו נמשכת התורה.

דברים ו':6 Deuteronomy

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל-לִבְּךָ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

51 היושבת בגנים

"היושבת בגנים, חברים מקשיבים לקולך". הפסוק מוסב על התורה הנלמדת בגן עדן, שהמלאכים שומעים.

שיר השירים ח':13 Song of Songs

הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגָּנִים חֲבֵרִים מְקַשְׁיִים לְקוֹלְךָ הַשְּׁמִיעָנִי:

Thou that dwellest in the gardens, The companions hearken for thy voice: 'Cause me to hear it.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ח, יג. ראה סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תקפח.

52 ארו"ל על יש מהחכמים . כבמזמוטי חתן וכלה

הגמרא מספרת שכאשר החכמים דרשו במעשה מרכבה, התקבצו מלאכי השרת כמו אנשים הנאים לשמוח עם חתן וכלה. הדבר מראה שהמלאכים מקבלים מן התורה הנלמדת בעולם הזה.

חגיגה י"ד ב'ה'14b Chagigah

וּכְשֶׁנֶּאֱמְרוּ הַדְּבָרִים לַפָּנִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הָיָה הוּא וְרַבִּי יוֹסִי כְּהֵנִי מִהַלְכִּים בְּדֶרֶךְ. אָמְרוּ: אֵיךְ אֵנּוּ נִדְרֹשׁ בְּמַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה. פָּתַח רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְדָרַשׁ. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם תִּקּוּפַת תְּמוּזָה הָיָה. נִתְקַשְּׁרוּ שְׁמַיִם בְּעֵבִים וְנִרְאָה כְּמִין קֶשֶׁת בְּעֵנָה, וְהָיוּ מְלָאכֵי הַשָּׁרָת מִתְקַבְּצִין וְכֹאֵין לְשִׁמוּעַ, כְּכִנִּי אָדָם שֶׁמִּתְקַבְּצִין וְכֹאֵין לְרִאוּת בְּמִזְמוּשֵׁי חֵתָן וְכֵלָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

חגיגה יד, ב.

פסוקה 14

53 ונמצא שהשפעת המלאכים . בין מלמטה למעלה ובין מלמעלה למטה

לקוטי תורה מצטט את המשפט הזה ומסביר שהוא מבאר את עלייתם וירידתם של המלאכים בסולם יעקב: אלה שני סוגי ההילוך המתוארים כאן.

הערת קה"ת

בלקו"ת האוינו עח, א מציין לכאן.

54

ונתתי לך מהלכים

"ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". כאן מוסבר שהפסוק מתייחס לשתי התנועות שישאל מכניסים למלאכים."

זכריה ג':7 Zechariah

כֹּה-אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמַר וְגַם־אֶתֶּה תִּדְּיוֹ אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמַר אֶת־חֻצְרִי וְנָתַתִּי לָךְ מִהַלְכִּים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה:

'Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free access among these that stand by.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55

בי מיני הילוך

שם מוסברים שני סוגי ההילוך כך: האור המקיף מתגלה בתוך האור הממלא את העולמות, מלמעלה למטה, והאור הממלא עולה אל האור המקיף, מלמטה למעלה. מובא משל לשני אנשים, אחד למעלה ואחד למטה, שיכולים להתקרב זה לזה או באמצעות ירידתו של העליון או באמצעות עלייתו של התחתון.

הערת קה"ת

ראה לקו"ת ראה כו, ד.

56

פנימיות העומדים

דיון מקביל במשמעות "בין" — בפנימיותם של העומדים

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' נשא ע' רמא.

57

כל ארחות ה' חסד ואמת

הקטע מופיע למטה Psalms 25:10 המילים כאן מצטטות את

תהילים כ"ה:10 Psalms

כָּל־אֲרָחוֹת ה' חֶסֶד וְאֱמֶת לְנֶצְרִי בְּרִיתוֹ וְעֵדוּתוֹ:

All the paths of the L-RD are mercy and truth Unto such as keep His covenant and His testimonies.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהילים כה, י.

58

כל האומר אין לי אלא תורה

הקטע מופיע למטה Yevamot 109b:4-5 המילים כאן מצטטות את

יבמות ק"ט ב'ד'-ה'109b:4-5 Yevamot

עֲרַבִּי שְׁלֻצִיּוֹן — דְּעִבְדִּי שְׁלוֹף דּוּץ. תּוֹקֵעַ עֲצָמוֹ לְדָבָר הַלֵּכָה — דִּתְנֵגְא, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ תוֹרָה — אֵין לוֹ תוֹרָה. פְּשִׁיטָא! אֵלָא: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ אֵלָא תוֹרָה — אֵין לוֹ אֵלָא תוֹרָה. הָא נָמִי פְּשִׁיטָא! אֵלָא דְּאִפִּילוּ תוֹרָה אֵין לוֹ. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב פָּפָא, אָמַר קְרָא: "וְלִמְדַתְּם וְעִשִּׂיתֶם" — כָּל שֶׁשָּׁנּוּ בַּעֲשִׂיָּה יִשְׁנּוּ בְּלִמְיָדָה, כָּל שֶׁאֵינוּ בַּעֲשִׂיָּה אֵינוּ בְּלִמְיָדָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יבמות קט, ב. בסמן לעיל ז, א.

59

ונהר די נור

הקטע מופיע למטה Daniel 7:10 המילים כאן מצטטות את

דניאל ז': Daniel 7:10

נהר די־נור נגד ונפק מן־קדמוהי אֶלֶף אֶלְפִין וְשִׁמְשֹׁנָה וְרְבֹו רִבְכָּן
קְדֻמוֹהִי יְקוּמוּן דִּינָא יִתְבּ וְסִפְרִין פְּתִיחוּ:

A fiery stream issued And came forth from before him;
thousand thousands ministered unto him, And ten thousand
times ten thousand stood before him; The judgment was set,
And the books were opened.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דניאל ז', י. ראה ביאורו ל"כ"ק הצ"צ ע' טו ואילך. סה"מ תרס"ו ע' טו.

פסוקה 15

60

הבריה התיכון מבריה מן הקצה אל הקצה

"והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה". הפסוק מוסב
על יעקב, המאחד את הקצוות."

שמות כ"ו: Exodus 26:28

והקריח התיכון בתוך הקרשים מבריה מן־הקצה אֶל־הקצה:

and the middle bar in the midst of the boards, which shall
pass through from end to end.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 16

61

וזהו אם בדרכי תלך

"אם בדרכי תלך". אדמו"ר הזקן מפרש את ה"דרכים" כתורה וכמצוות

זכריה ג': Zechariah 3:7

כה־אמר ה' צבאות אִם־בְּדַרְכֵי תֵלֵךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמְרֵתִי תִשְׁמֹר וְגַם־אֶתֶּה
תִּדְוֶן אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֻצְרִי וְנָתַתִּי לָךְ מִהֲלָכִים בֵּין הָעֲמֻדִים
הָאֵלֶּה:

'Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways,
and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My
house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free
access among these that stand by.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62

וכל התורה והמצוות נק' דרך

הערת קה"ת מפנה לכאן בעניין כינוין של התורה והמצוות "דרך".

זח"א קעה, Zohar I, 175b

הערת קה"ת

ראה זח"א קעה, ב.

פסוקה 17

63

כל ארחות ה'

"כל ארחות ה' חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו". ה"ארחות" מתפרשות
כדרכים שבהן עוברת ההשפעה האלוקית.

תהילים כ"ה: Psalms 25:10

כָּל־אֲרָחוֹת ה' חֶסֶד וְאֱמֶת לְנוֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֲדוּתָיו:

All the paths of the L-RD are mercy and truth Unto such as
keep His covenant and His testimonies.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים כה, י.

64

כל האומר אין לי אלא תורה

"כל האומר אין לי אלא תורה, אין לו אפילו תורה". כאן הדבר מראה
שההמשכה באמצעות התורה זקוקה תחילה לעלייה מלמטה

יבמות ק"ט ב'ד'-ה'5: Yevamot 109b

עֲרַבִי שֶׁלְצִיּוֹן — דְּעֲבָדִי שְׁלוֹף דּוּץ. תּוֹקֵעַ עֲצָמוּ לְדָבָר הֶלְכָּה — דְּתַנְיָא,
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ תוֹרָה — אֵין לוֹ תוֹרָה. פְּשִׁטָּא! אֶלָּא:
כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ אֶלָּא תוֹרָה — אֵין לוֹ אֶלָּא תוֹרָה. הָא נָמִי פְּשִׁטָּא!
אֶלָּא דְּאִפִּילוּ תוֹרָה אֵין לוֹ. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב פַּפָּא, אָמַר קְרָא:
"וְלַמִּדְתֶּם וְעִשִּׂיתֶם" — כָּל שִׁישְׁנוּ בְּעִשְׂיָה יִשְׁנוּ בְּלִמְיָדָה, כָּל שִׁאֲינוּ
בְּעִשְׂיָה אֵינוּ בְּלִמְיָדָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יבמות קט, ב.

פסוקה 18

65

וגם אתה תדין את ביתי

"וגם אתה תדין את ביתי ותשמור את חצרי". אדמו"ר הזקן מפרש את
"תדין" כשלטון תקיף על הנפש הבהמית

זכריה ג': Zechariah 3:7

כה־אמר ה' צבאות אִם־בְּדַרְכֵי תֵלֵךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמְרֵתִי תִשְׁמֹר וְגַם־אֶתֶּה
תִּדְוֶן אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֻצְרִי וְנָתַתִּי לָךְ מִהֲלָכִים בֵּין הָעֲמֻדִים
הָאֵלֶּה:

'Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways,
and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My
house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free
access among these that stand by.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זכריה ג', ז. לקמן צד, ג מציין לכאן: בהפטר דחנוכה ע"פ תשמור את חצרי
בע"א. לקוית תצא לו, א.

66

דינא דמלכותא דינא

"דינא דמלכותא דינא". הדברים מובאים כדי להראות ש"תדין" פירושו
להטיל שלטון מחייב.

גיתין י' ב'י"ב-י"ד12-14: Gittin 10b

אֶלָּא מִתְנָה, בְּמַאי קָא קִנִּי - לָאוּ בְּהַאי שְׁטָרָא? וְהַאי שְׁטָרָא חֲסָפָא
בְּעֻלְמָא הוּא! אָמַר שְׁמוּאֵל: דִּינָא דְּמַלְכוּתָא - דִּינָא. וְאִיבָעִית אִימָא, תְּנִי
"חוּצָא מִכְּגִישֵׁי נָשִׁים". רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶף אֱלוֹ, כְּשִׁירִין וְכוּ': וְהָא לָאוּ
בְּנֵי קְרִיתוֹת נִיבְהוּ?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

גיתין י, ב. ועוד.

67

בדברים לא יוסר עבד

"בדברים לא יוסר עבד". אדמו"ר הזקן מחיל זאת על הנפש הבהמית,
הזקוקה ליותר משכנוע

משלי כ"ט: Proverbs 29:19

בְּדַבָּרִים לֹא־יִוָּסֵר עֶבֶד כִּי־יִכְבֹּד וְאֵין מַעְנֶה:

A servant will not be corrected by words; For though he understand, there will be no response.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת

משלי כט, יט.

68 וצריך להכותה בשבט

מאמר מאוחר יותר הדן בצורך להכות את הנפש הבהמית

הערת קה"ת

ראה סד"ה ואתה הרם — בהמשך והחרים תרלי"א. וככה תרלי"ז פקיי"ט, פקכ"ח. ד"ה לא יצא האיש לא בסייף לכ"ק אדמו"ר מהר"ש (ברוקלין, תשט"ז).

69 לעולם ירגיז

"לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע". הדבר מראה שיש להילחם בנפש הבהמית באופן פעיל

ברכות ה' א:כ"ב: Berakhot 5a:2

אמר רבי לוי בר חמא, אמר רבי שמעון בן לקיש: לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר: "רגזו ואל תחטאו" אם נצחו — מוטב, ואם לאו — יעסוק בתורה, שנאמר: "אמרו בלבבכם". אם נצחו — מוטב, ואם לאו — תקרא קריאת שמע, שנאמר: "על משפכם". אם נצחו — מוטב, ואם לאו — יזכור לו יום המיתה, שנאמר: "ודמו סלה".

R. Levi b. Hamma said in the name of R. Simeon b. Lakish: A man should always oppose [yargiz] the good impulse to the evil impulse ; as it is said : "Tremble [rigzu] and sin not" (ibid. iv. 5). If he conquer it, well and good ; but if not, let him occupy himself with Torah ; as it is said, "Commune with your own heart" (ibid.). Should this gain him the victory, well and good; but if not, let him read the Shema' ; as it is said, ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

Zohar I, 202a רב, זח"א

Zohar III, 113b זח"ג קיג, זח"א

הערת קה"ת

ברכות ה, א. זח"א רב, א. זח"ג קיג, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר השיחות תשי"א ע' 59.

70 ועוד זאת... זיעתן של חיות

דיון מקביל בקטע הזה, מ"ועוד" ועד "זיעתן של חיות"

הערת קה"ת

עי באוה"ת פי שופטים ע' תתכא.

19 פסקה

71 ונהר די נור כו' שהוא מזיעתן של חיות

"נהר די נור נמשך ויוצא מלפניו". אדמו"ר הזקן מסביר מה מקורו של נהר זה בזיעתן של החיות

דניאל ז': Daniel 7:10

נהר דינור נגד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין ישמשונה ורבו רבבן קדמוהי יקוימו דינא יתב וספרין פתיחו:

A fiery stream issued And came forth from before him; thousand thousands ministered unto him, And ten thousand times ten thousand stood before him; The judgment was set, And the books were opened.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

חגיגה י"ג ב: Chagigah 13b:14

מהיכן נפיק? מויעתן של חיות. ולהיכן שפיק? אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: על ראש רשעים בגיהנם, שנאמר: "הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול". ורב אחא בר יעקב אמר: על אשר קומטו, שנאמר: "אשר קומטו ולא עת נהר יוצק יסודם". תנא, אמר רבי שמעון הקסיד: אלו תשע מאות ושבעים וארבע דורות שקומטו להיבךאות

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

בראשית רבה ע"ח: Bereshit Rabbah 78:1

... אמר: מן הן דאיתבריינן. אמר לו: ומן אן הן איתבריינן? אמר לו: מן נהר דינור. אמר לו: ומה עסק דנהר דינור? אמר לו: כהדין ירדנא, דלא פסיק לא ביממא ולא בליליא. אמר לו: ומן אן הוא אתי? אמר לו: מן זיעתהון דחייאת, דאינון מזיעין מן טעינון כורסיא דהקדוש ברוך הוא. אמר לו: סונקתדרון שלו, והא הדין ירדנא מהלך ביממא, ולית הוא מהלך בליליא. אמר: נטר הוינא בבית פעור, כמה דהוה מהלך ביממא, מהלך בליליא. ר' מאיר ור' יהודה ור' שמעון, ר' מאיר אומר: מי גדול השומר או הנשמר? מן ...

"He said: Release me, as dawn has broken. He said: I will not release you unless you bless me" (Genesis 32:27). "He said: Release me, as dawn has broken" - it is written: "New each morning, great is Your faithfulness" (Lamentations 3:23) - Rabbi Shimon bar Abba said: From the fact that you renew us each and every morning we know that You have great faithfulness to revive the dead for us. Rabbi Alexandri said: From the fact that you renew us in the morning of the kingdoms, we know ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

דניאל ז, י. חגיגה יג, ב. ב"ר פע"ח, א. ובכ"מ. וראה לקמן לא, א.

72 על ראש רשעים יחול

"סערת ה'... על ראש רשעים יחול". הפסוק מתאר את ירידת נהר די נור כדן.

ירמיהו כ"ג: Jeremiah 23:19

הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול:

Behold, a storm of the L-RD is gone forth in fury, Yea, a whirling storm; It shall whirl upon the head of the wicked.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמיי כג, יט. ל, כג. ראה לקו"ת במדבר יא, ב.

73 על ראש רשעים יחול

אותן מילים מופיעות שוב בירמיהו, על הסערה הנופלת על הרשעים

ירמיהו ל"ב: Jeremiah 30:23

הנה סערת ה' חמה יצאה סער מתגורר על ראש רשעים יחול:

Behold, a storm of the L-RD is gone forth in fury, A sweeping storm; it shall whirl upon the head of the wicked.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 מאימת כסא ומגודל הפחד

דיון מקביל באימת המלאכים מפני הכיסא

הערת קה"ת

house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free access among these that stand by.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

מסכה 21

80

ונתתי לך מהלכים

ההבטחה של "מהלכים" נדרשת כאן כהתגשמותה השלמה לעתיד לבוא.

זכריה ג': ז' Zechariah 3:7

כה־אמר ה' צבאות אם־בִּדְרָכֶי תֵּלֵךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמְרֹתַי תִּשְׁמֹר וְגַם־אֶתֶּה תִּדְוֶן אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֲצָרִי וְנָתַתִּי לְךָ מִהֲלָכִים בֵּין הָעַמִּידִים הָאֵלֶּה:

'Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free access among these that stand by.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81

אבל לע"ל כשיתגלה

בלקוטי תורה מובא משפט זה ומשמש לדיון בפסח ובשבועות: פסח הוא "רצוא" מלמטה למעלה, ושבועות הוא "שוב" — נתינת התורה מלמעלה למטה.

הערת קה"ת

ראה לקו"ת אמור לה, ב.

82

כחשכה כאורה

"כחשכה כאורה". הביטוי מתאר את העתיד לבוא, כאשר אור סובב כל עלמין מבטל את ההבדל בין מעלה למטה.

תהילים קל"ט: י"ב Psalms 139:12

גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יִחְשֶׁךְ מִמֶּנִּי וְלֵילָה כִּי־אֵיךְ כָּחֲשִׁיכָה כְּאוֹרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

83

שיהי' גם השוב בחי' הליכה כמו הרצוא כו'

ההערה אומרת שמילים אלה נוספו בכתב ידו של הצמח צדק בנוסח שנדפס שם.

הערת קה"ת

ת"י אלו נוספו בסה"מ תקע"א ע"ט בגוכתי"ק הצ"צ.

84

ואי"כ הנס ביום מנוחה

בפרשת צו שואל אדמו"ר זקן מדוע פסח חל ביום הנס ואילו חנוכה ופורים ביום המנוחה, מפנה למאמר זה, ומשיב באמצעות האורות ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין.

שבת כ"א Shabbat 21b

הערת קה"ת

ראה לקו"ת פ' צו טז, א. אמור לה, ב. וראה גם בשיחת ש"פ וישב תשמ"ו ותשמ"ט. וראה שם בהערה 3 ושם כי שכן דעת המאירי שבת כא, ב. וכ"ה בסה"מ תקס"ג ע' נו. שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ג. סה"מ צ מצות נר חנוכה (עא, א), ועוד.

ראה גם סה"מ אתהלך ע' לה.

מסכה 20

75

כי היכל ה' המה

"היכל ה' המה". אדמו"ר זקן מפרש שהנשמה האלקית היא היכלו של ה'.

ירמיהו ז': ד' Jeremiah 7:4

אֲלֵי־תִבְטְחוּ לָכֶם אֲלֵי־דִבְרֵי הַשָּׁקָר לֵאמֹר הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵמָּה:

Trust ye not in lying words, saying: 'The temple of the L-RD, the temple of the L-RD, the temple of the L-RD, are these.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמ"ז, ד.

76

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". לשון הרבים "בתוכם" נדרשת לכך שהי' שוכן בתוך כל אדם.

שמות כ"ה: ח' Exodus 25:8

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם:

And let them make Me a sanctuary, that I may dwell among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כה, ח. כן הובא בלקו"ת ר"פ נשא ועוד בכ"מ. ע' בראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו. ובשלי"ה שער האותיות אות ל. מסכת תענית רד"ה מענין העבודה. פי' תרומה חלק ת"א שכה, ב. שכו, ב ועוד. (לקו"ש ח"ג ע' 906).

77

שושבינא דמטרוניא

ההערה מפנה למאמר מאוחר יותר (מקץ), שבו נדון שוב הרעיון של "שושבינא דמטרוניא".

הערת קה"ת

ראה לקמן לב, ב.

78

בהעלותך את הנרות

"בהעלותך את הנרות". הדלקת הנרות היא עבודתו של הכהן הגדול כשושבינא דמטרוניא.

במדבר ח': ב' Numbers 8:2

דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶמְרָתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּהּ אֶת־הַנֵּרוֹת אֶל־מֹול פְּנֵי הַמִּנְוָה יְאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת:

'Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest the lamps, the seven lamps shall give light in front of the candlestick.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79

תשמור את חצרי

"וגם תשמור את חצרי". החצרות נדרשות כאן כבחינת הנפש הבהמית.

זכריה ג': ז' Zechariah 3:7

כה־אמר ה' צבאות אם־בִּדְרָכֶי תֵּלֵךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמְרֹתַי תִּשְׁמֹר וְגַם־אֶתֶּה תִּדְוֶן אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֲצָרִי וְנָתַתִּי לְךָ מִהֲלָכִים בֵּין הָעַמִּידִים הָאֵלֶּה:

'Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

likuteitorah.com. תורגם מהמהדורה האנגלית של CC BY-NC 4.0: ביאורים והערות המקורות. CC BY 4.0: תרגום.

דרך Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch) בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel) הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeishev/5/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק